



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Komisja Europejska

Warszawa, 12 lutego 2002

S P R A W O Z D A N I E
Z nadzwyczajnego posiedzenia COSAC – Konferencji Komisji
ds. Europejskich Parlamentów Narodowych
Państw Członkowskich Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego
Bruksela, 1 grudnia 2001

Posiedzenie zostało zwołane na podstawie art. 1.4 regulaminu COSAC. Wzięli w nim udział przewodniczący komisji do spraw europejskich parlamentów państw członkowskich UE, Parlamentu Europejskiego oraz – na prawach obserwatorów – przewodniczący odpowiednich komisji z parlamentów narodowych państw kandydujących do Unii Europejskiej.

Z ramienia Sejmu i Senatu uczestniczyła w nim delegacja w składzie: poseł Józef Oleksy (SLD) – przewodniczący Komisji Europejskiej Sejmu RP oraz senator Genowefa Grabowska (SLD) – przewodnicząca Komisji Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej Senatu RP.

Celem spotkania było omówienie wyników misji powierzonych panom P. Chevalier, przewodniczącemu Komisji Spraw Zagranicznych belgijskiej Izby Reprezentantów i P. Mahoux, przewodniczącemu Komisji Doradczej ds. Unii Europejskiej Senatu w ramach przygotowań do szczytu w Laeken. Rząd, sprawujący prezydencję w Radzie UE Belgii, powierzył przedstawicielom swojego parlamentu zadanie odwiedzenia parlamentów państw członkowskich Unii i państw kandydujących w celu przygotowania dla prezydencji raportu, dotyczącego stanu debat narodowych na temat przyszłości UE. Raport ten ma następnie posłużyć do sporządzenia deklaracji dotyczącej przyszłości Unii Europejskiej, która zostanie przyjęta na grudniowym szczycie UE w Laeken.

P. Chevalier i P. Mahoux przedstawili wyniki swoich rozmów przeprowadzonych w parlamentach wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej oraz do niej kandydujących. Stwierdzili oni, że debata na temat przyszłości UE toczy się już we wszystkich zainteresowanych państwach. Odbywa się ona na kilku szczeblach. Przede wszystkim w parlamentach, gdzie szczególnie zaangażowane w nią są komisje ds. europejskich. Ponadto odbywają się konsultacje na szczeblu ekspertów, reprezentujących koła naukowe, polityczne i społeczne. Trzeci szczebel dyskusji stanowi opinia publiczna. Jednakże w wielu krajach trudno jest zainteresować społeczeństwo sprawami europejskimi. Tutaj mogłyby być pomocne środki masowego przekazu, które często wykazują zbyt małe zainteresowanie tematyką europejską. Istotna jest także różnica pomiędzy stanem debaty w państwach członkowskich i w państwach kandydujących, gdyż dla tych ostatnich zasadniczą sprawę stanowi członkostwo w UE.

P. Chevalier stwierdził, że na podstawie wizyt w stolicach państw europejskich zauważyli oni, że rola parlamentów narodowych stanowi podstawowy temat debat. W wielu krajach panuje poczucie braku dostatecznej wiedzy na temat procesu decyzyjnego w Unii. Mogłoby temu zaradzić włączenie parlamentów narodowych w proces decyzyjny poprzez

stworzenie drugiej izby Parlamentu Europejskiego. Jednakże zdaniem parlamentarzystów belgijskich, parlamenty narodowe powinny wypełniać swoje funkcje na poziomie narodowym, a nie europejskim. Ponadto uważają oni, że nowa instytucja nie służyłaby uproszczeniu działalności UE.

Według P. Chevaliera wyłaniają się dwa modele. W pierwszym parlamenty narodowe działają tylko za pomocą swych struktur narodowych, a więc poprzez wpływ, jaki wywierają za pomocą instrumentów kontroli rządu. Drugi model bezpośrednio wiąże Parlament Europejski poprzez reprezentacje w parlamentach narodowych. Obecnie stosowany jest pierwszy model, i to do niego przychyła się większość rozmówców.

Kolejnym poruszonym podczas rozmów tematem był problem wzmocnienia roli COSAC poprzez ustanowienie stałego sekretariatu, który stworzyłby możliwość wypełniania funkcji subsydiarności. Drugą możliwością wzmocnienia COSAC może być wzmocnienie reprezentacji komisji. Trzecia możliwość pociąga za sobą włączenie przedstawicieli parlamentów narodowych do Rady Ministrów.

Zabierając głos w dyskusji przewodniczący Komisji Europejskiej Sejmu, poseł Józef Oleksy podkreślił wagę decyzji o włączeniu państw kandydujących w prace nad przyszłością Unii Europejskiej. Wyraził oczekiwanie, że szczyt w Laeken potwierdzi ustalenia w sprawie Konwentu. Wezwał państwa członkowskie do przyznania państwom kandydującym takich samych praw, jakimi będą dysponowały państwa członkowskie podczas prac w Konwencji. Odnosząc się do rozdziału kompetencji między UE a państwa członkowskie przewodniczący Oleksy stwierdził, że rozwiązanie tego problemu nie leży w pierwszym rzędzie w prostym rozdzieleniu kompetencji Unii i państw członkowskich. Zwrócił uwagę na to, że wynikiem dyskusji nad podziałem kompetencji nie może być regres integracji europejskiej, polegający na renacjonalizacji ważnych obszarów – na przykład polityki rolnej czy regionalnej, czy też przeniesienie niektórych problemów na płaszczyznę negocjacji akcesyjnych.

W ocenie J. Oleksego w kwestii przyszłego statusu Karty Praw Podstawowych zasadniczym problemem pozostaje wprowadzenie wspólnych wartości do traktatów ustanawiających Wspólnoty i Unię. Stąd też wprowadzenie Karty – po niezbędnych udoskonaleniach – do „traktatu konstytucyjnego” uznał za sprawę o zasadniczej wadze.

Celem uproszczenia traktatów ustanawiających Wspólnoty i Unię – zdaniem przewodniczącego sejmowej Komisji Europejskiej - powinno być skonstruowanie jednego Traktatu o UE – owego „traktatu konstytucyjnego”, zawierającego działa jasno precyzujące zasady nowoczesnej demokracji.

Przewodniczący J. Oleksy stwierdził ponadto, że wynik dyskusji na temat roli parlamentów narodowych w przyszłej architekturze europejskiej będzie miał bezpośredni wpływ na zakres legitymacji demokratycznej procesu integracji. Zwrócił uwagę na fakt, że wysuwane na obecnym etapie koncepcje postulują nawet utworzenie drugiej izby Parlamentu Europejskiego. Jednakże – jego zdaniem - ewentualną decyzję o powołaniu europejskiej izby wyższej musiałoby poprzedzić jasne określenie jej zadań i kompetencji.

Dyskusja koncentrowała się na kilku głównych zagadnieniach:

1. Rychłą ratyfikację Traktatu z Nicei zapowiedzieli przedstawiciele Szwecji i Holandii.
2. Wzmocnienia roli parlamentów narodowych domagali się reprezentanci Cypru, Hiszpanii, Luksemburga, Niemiec i Parlamentu Europejskiego. Zdaniem deputowanych ze Szwecji i Słowenii powinna również zostać zwiększona rola parlamentów narodowych w procesie decyzyjnym UE.
3. Parlamenty narodowe muszą odgrywać istotną rolę w pracach Konwentu przygotowującego Konferencję Międzyrządową w 2004 roku (Szwecja, Estonia, Irlandia,

- Rumunia i przedstawiciel Parlamentu Europejskiego). Jednocześnie zwracano uwagę, że Konwent powinien wypracować konkretne rozwiązania (Niemcy, Parlament Europejski).
4. Państwa kandydujące dopominały się o takie same prawa w pracach Konwentu, jakie będą przysługiwały państwom członkowskim (Estonia, Litwa, Polska i Słowenia). Postulat ten spotkał się z poparciem przedstawicieli Hiszpanii i Parlamentu Europejskiego. Deputowany hiszpański podkreślał, że chodzi tu szczególnie o Polskę i Słowenię. Zapowiedział jednocześnie, że państwa kandydujące zostaną zaproszone do pełnego udziału w szczycie w Barcelonie. Stanowisko to popierał również przedstawiciel Niemiec, który twierdząc, że państwa kandydujące powinny mieć w Konwencji „prawo do przedstawiania swoich życzeń”.
 5. Podkreślano rolę parlamentów narodowych w odbudowie zaufania społecznego do Unii Europejskiej (Estonia) oraz potrzebę wzmocnienia demokracji i ochrony suwerenności (Węgry i Słowenia).
 6. Wzywano do zlikwidowania, jeszcze podczas szczytu w Laeken, przepaści istniejącej między UE a jej obywatelami (Irlandia) i większego włączenia społeczeństw w procesy integracji europejskiej (Słowenia).
 7. W kwestii powołania drugiej izby Parlamentu Europejskiego zdania uczestników konferencji były podzielone. Najbardziej jednoznacznie za jej powołaniem opowiedzieli się parlamentarzyści z Estonii i Luksemburga. Zdecydowanie przeciwko tworzeniu nowych instytucji europejskich opowiedział się deputowany holenderski. Niemniej jednak niemal wszyscy twierdzili, że Unii potrzebne jest usprawnienie instytucji, oraz przejrzystość działalności (m.in. Holandia, Belgia, Cypr), a także lepsza kontrola parlamentów narodowych działalności ich rządów na szczeblu unijnym.

Podsumowując debatę P. Mahoux stwierdził, że Konwent będzie przede wszystkim musiał określić rolę parlamentów narodowych. Dodał, że w prezydium Konwentu powinna się znaleźć odpowiednia reprezentacja parlamentarna. P. Chevalier zwrócił uwagę na konieczność zmniejszenia deficytu demokratycznego w UE oraz potrzebę zwiększenia kontroli parlamentarnej w UE.

W podsumowaniu obrad przewodniczący Izby Reprezentantów parlamentu belgijskiego Herman de Croo stwierdził, że misja powierzona panom Mahoux i Chevalier podkreśliła ważną rolę, jaką w debacie na temat przyszłości UE odgrywają parlamenty narodowe państw członkowskich i państw kandydujących, a także Parlament Europejski.

Według niego debata na temat przyszłości Unii powinna prowadzić do refleksji na temat UE w aspekcie zdefiniowania sposobów i środków w celu osiągnięcia unii politycznej, respektującej wartości demokratyczne i idee, na których jest ona oparta.

Odnosząc się do Konwentu De Croo stwierdził, że musi on stworzyć możliwości przybliżenia Unii do obywateli poprzez położenie fundamentów dla bardziej otwartej i przejrzystej Unii.

Oprac. M. Skrzyńska